

VIIPURIN SUOMALAISEN
KIRJALLISUUSSEURAN
toimitteita

6

Helsinki 1983

ISBN 951-95402-6-1

Helsingin Paino Oy

Pentti Erkamo

Torkkelin Killan Lahden alaosasto

Kun Viipurin asukkaat levittäytyivät viime sotien jälkeen laajalti eri tahoille maattamme, nuoresta Lahden kaupungista muodostui yksi tärkeimmistä viipurilaiskeskuksista. Tilasto osoitti Karjalan pääkaupunkilaisia olleen jatkosodan jälkeen Lahdessa n. 9000. Siihen määrään mahtui monia tunnettuja liike- ja kulttuurielämän edustajia, joiden panos jo kotikaupungin ja koko Karjalankin yhteisessä elämässä oli ollut huomattava. Niinpä voidaan pitää vain asiaan kuuluvana, että syntyi ajatus muodostaa paikkakunnalle Torkkelin Killan alaosasto. Perustava kokous pidettiin Lahden lyseon juhlasalissa 8.5.1949. Kaupunginjohtaja Arno Tuurna ja kirjailija Lempi Jääskeläinen edustivat tilaisuudessa Torkkelin Kilttaa. Läsänä oli satakunta viipurilaista. Alaosaston perustaminen oli jo kokoukseen tultaessa kypsytty valmiiksi, mutta kaupunginjohtaja Tuurnan hänelle ominaisen lennokkaan puheen ja Lempi Jääskeläisen killan suuntaviivoja valaisevan esityksen jälkeen syntyi ilman muuta yksimielinen päätös perustaa Lahteen alaosasto, joka toimisi ilman omia sääntöjä Helsingin pääyhdistyksen alaosastona, kuten Tuurna oli esittänytkin. Kokouksen puheenjohtajana oli pankinjohtaja A. Lintulahti ja sihteerinä taiteilija Siiri Franssila-Tiainen.

Osaston ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin liikennetarkastaja E.A. Pinomaa ja varapuheenjohtajaksi A. Lintulahti. Hallituksen muiksi jäseniksi tulivat tohtori Signe Löfgren, rouva Hanna Talikka, Siiri Franssila-Tiainen, tohtori Aarne Valle, johtaja U. Grönroos, sotilaspastori Olavi Huuskonen ja teknikko V. Marjasalo. Jäsenmaksuksi määrättiin 100 mk. Karjalaisten laulu päätti tämän kokouksen niin kuin niin monet vastaavat tilaisuudet noina aikoina ja myöhemmin.

Yli kolmen vuosikymmenen kuluessa johtokunta on ehtinyt moneenkin kertaan muuttua kuoleman, paikkakunnalta muuton, sairauden tai ikääntymisen takia. Ensimmäisen puheenjohtajan jälkeen ovat tätä tehtävää hoitaneet eripituisia aikoja seuraavat kiltalaiset: pankinjohtaja A. Lintulahti 1951–58, sotilaspastori Olavi Huuskonen 1959–74, opettaja Väinö Olkkonen 1975 ja rovasti Pentti Erkamo vuodesta 1976 alkaen. Eniten työtä ja vaivannäköä vaatinut tehtävä on ollut sihteeillä, joina ovat toimineet seuraavat jäsenet: Siiri Franssila-Tiainen 1949–51, Emmi Poutanen 1952–54, Väinö Olkkonen 1955–74 ja koulunjohtaja Teuvo Kuparinen vuodesta 1975 lähtien.

Pöytäkirjat kertovat ensimmäisen johtokunnan jälkeen seuraavien henkilöiden olleen eripituisia aikoja johtokunnan jäseninä: Eino Artema, Aarne

Santavuori, Kaarlo Hurme, Venla Salokas, Lilli Grönroos, Meti Ljungberg, Aarre Rautiainen, Oiva Uronen, Eero Savikurki, Maila Petäinen, Aarne Hemming, Helmi Jakola, Lauri Ikonen ja Raili Santavuori. Nykyisen johtokunnan muodostavat edellä mainittujen puheenjohtajan ja sihteerin kanssa rouva Toini Knuutila varapuheenjohtajana, rouva Sirkka-Liisa Ravantti, pianisti Liisa Starckjohann, opettaja Väinö Olkkonen, hallintojohtaja Jouko Eräkorpi ja postiekspeditööri Paavo Laitinen, joka on myös rahastonhoitaja.

Toiminnassaan kiltä on pyrkinyt edellytystensä mukaan noudattamaan sääntöjä toteuttaakseen tarkoitustaan. Se on ollut omalta osaltaan Lahden viipurilaisten yhdyssiteenä. Lukuunottamatta killan alkuaikoja ei ole kuitenkaan katsottu olevan mahdollisuuksia kokoontua useammin kuin kahdesti vuodessa, keväisin ja syksyisin sääntömääräisten kokousten yhteydessä. Yleensä näihin tilaisuuksiin on saapunut kiitettävästi viipurilaisia. Niissä kuullut esitelmät ovat valaisseet karjalaisuutta yleensä mutta erityisesti Viipuria ja viipurilaisuutta. Esitelmistä mainittakoon seuraavat: Harald Öhquist, Viipurin linnan historiallisia löytöjä; Arno Tuurna, Viipurin psyyke; Aarne Santavuori, Kuvia ja näkymiä luovutetusta Viipurista; Toivo Rasilainen, Viipurin musiikkielämää; Eino Parikka, Karjalaisuuden ilmenneminen evakkoaikana; Signe Löfgren, Elämää 1700-luvun Viipurissa; Lauri Simonsuuri, Karjalaista kansanperinnettä; Kersti Bergroth, Antrealainen kansanihminen; Aapo Santavuori, Muistelmia viipurilaisista ja kannaksalaisista kirkonmiehistä; Reino Inkinen, Entinen Metsäpirtti ja sen asukkaat; Kauko Kyyrö, Viipuri ns. Vanhan Suomen pääkaupunkina; Aarne Huuskonen, Muistelmia entisistä viipurilaisista; Pentti Erkamo, 1860-luvun tapahtumia Viipurissa; Sakari Vainio, Kalle Väänänen Viipurin kuvaajana; Otto-I. Meurman, Viipurin Pyöreän Tornin vaiheita; Ritva Heikkilä, Kersti Bergrothin kirjailijatyö; Erkki Tuuli, Viipurilaishenki eilen ja tänään; Kyösti Skyttä, Viipurilainen identiteetti; Sven Hirn, Viipuri kulttuurikaupunkina; Yrjö Ollilainen, Viipurin rautatie ja rautatieläiset; Juha Lankinen, Pyöreä Torni ennen ja tänään.

Alaosastomme kannalta oli aikakirjoihin merkittävä tapahtuma Lahden viikon viimeisenä päivänä 10.12.1950 kirjailijamatinea, jossa piispa Ilmari Salomies, kirjailijat Lempi Jääskeläinen ja Unto Seppänen sekä runoilija Kirsi Kunnas esiintyivät. Samana päivänä taidemuseon avajaisjuhlassa kaupunginjohtaja Arno Tuurna luovutti kokoelman Viipurista pelastettuja tauluja museolle Lahden kaupunginjohtajan Olavi Kajalan ottaessa ne vastaan.

Yleensä viiden vuoden väliajoin on pidetty vuosijuhla, jolloin on voitu lähestyä myös niitä viipurilaisia, jotka eivät ole syystä tai toisesta katsoneet aiheelliseksi liittyä jäseneksi viipurilaisyhdistykseen. Erityisesti on mainit-

tava, että kaksi Viipurista siirtynyttä laitosta on tarjonnut apuaan kiltamme toiminnalle. Ne ovat seinänaapureina toimivat Päijät-Hämeen Konservatorio (ent. Viipurin Musiikkiopisto) ja Lahden Diakoniasäätiö (ent. Viipurin Diakonissalaitos). Edelliseltä on saatu musiikkiohjelmaa, ovathan sen rehtori Aarre Hemming ja opettaja pianisti Liisa Starckjohann olleet johtokunnan jäseniä. Vielä on mainittava, että Finkanteleiden johtohenkilöt Anneli ja Teuvo Kuparinen sekä kanteleyhtyeen soittajat ovat rikastuttaneet usein soitollaan, laulullaan ja lausunnallaan tilaisuuksiamme. Muun ohjelman lisäksi jatkuva kosketus Helsingin pääkiltaan ja retket Turkuun ja Hämeenlinnaan vastaavien osastojen vieraisiksi ovat ylläpitäneet viipurilaisyyteksiä. Kiltamme johtokunta on luonnollisesti vastannut toiminnasta, mutta samalla se on muodostanut pienen viipurilaiskerhon, sitäkin miellyttävämmän, kun on saatu istua jonkun jäsenemme kodissa.

Torkkelin Kilta on yksi monista Lahden karjalaisseuroista ja kärsinyt yhdessä niiden kanssa samasta toimintaa rajoittavasta tekijästä, sopivan huoneiston puutteesta. Killankin talous on riippunut vain jäsenmaksujen ja pikkuarpajaisten tuotosta. Näin ollen on todellisen tarpeen synnyttämänä virinnyt ajatus yhteisten huonetilojen saamisesta.

Se sukupolvi, joka yli kolme vuosikymmentä sitten on ollut perustamassa Torkkelin Kiltaa Lahteen, on jo lähes kokonaan siirtynyt ajasta. Uudet ikäpolvet ovat astuneet tilalle ja nekin hiljaa harvenevät, mutta jäsenmäärä ei ole vähentynyt. Ihmisten vanhetessa kotikaupunki kohoaa elettävänä olevan päivän tapausten takaa lapsuuden ja nuoruuden armaana kaupunkina. Uudet ihmiset heräävät sen muistoja vaalimaan ja näin killankin jäsenmäärä on pysynyt ainakin entisten vuosien lukemissa. Nyt se on 140.